

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ А. В. Пантелеймонов

«_____» _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**Зовнішньополітичні процеси в країнах Західної
Європи та Північної Америки**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма: «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

вид дисципліни: за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“___” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Миколенко Дмитро Валерійович, доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від “27” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

(підпис)

Парфіненко А. Ю.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “___” _____ 20__ року №__

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішньополітичні процеси в країнах Західної Європи та Північної Америки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика», спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма: «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з основними загальними і специфічними національними тенденціями зовнішньої політики країн Північноатлантичної цивілізації.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- оволодіння категоріальним апаратом, пов'язаним із зовнішньою політикою як такою,
- формування уявлення про методи і прийоми країн Західної Європи та Північної Америки на міжнародній арені,
- ознайомитися з інтеграційними процесами на теренах Західної цивілізації,
- вивчення особливостей взаємин західноєвропейських країн з державами, що раніше були їх колоніями.

1.3. Кількість кредитів – 3,

1.4. Загальна кількість годин – 90,

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
10 годин	-

Семінарські заняття	
10 годин	-
Лабораторні заняття	
немає	
Самостійна робота	
70 годин	-
Індивідуальні завдання	
немає	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

знати:

- чинники формування та реалізації зовнішньої політики країн Західної Європи на Північної Америки;
- етапи розвитку зовнішньої політики країн Північноатлантичної цивілізації;
- основні концепції і доктрини у зовнішньополітичному курсі Великої Британії, ФРН, Франції, Італії, США, Канади та інших країн регіону;
- особливості зовнішньої політики зазначених держав;
- вплив їх зовнішньої політики на загальні світові економічні та політичні процеси.

вміти:

- брати участь у теоретичному дискурсі щодо різних питань зовнішньої політики країн Північноатлантичної цивілізації;
- кваліфіковано виявляти мету, завдання, а також закономірності застосування зовнішньополітичних прийомів держав регіону;
- аргументовано підсумовувати результати та аналізувати наслідки застосування зовнішньої політики;
- давати експертну оцінку тенденціям у сфері міжнародних відносин на теренах Західної цивілізації.

Під час вивчення курсу студенти мають досягти таких **результатів навчання**: оволодіти навичками роботи з науковою літературою, матеріалами преси і Інтернет-ресурсів, навчитися систематизувати матеріал, логічно мислити, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою літературою, самостійно прогнозувати подальші напрями розвитку зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки та їх вплив на міжнародні відносини.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Країни Західної Європи та Північної Америки у світовій системі міжнародних відносин. Розпад СРСР і формування нової системи міжнародних відносин. Глобалізації та розташування сил у світі. Роль країн Заходу в підтримці миру і безпеки. Боротьба з тероризмом. Ініціативи з підтримки демократії, захисту прав людини, сприяння налагодженню ефективного управління в країнах, що розвиваються. Співпраця з ООН. Підтримка безпеки у світі. Реагування на кризи і гуманітарна допомога. Участь у вирішенні проблем, пов'язаних зі змінами клімату.

Література до теми

1. Макаренко Є. А., Погорська І. І., Рижков М. М. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Львів – Івано-Франківськ, 2000. 236 с.
3. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози) / За ред. Троян С.С. К., 2014. 189 с.
4. Киссинджер Г. Мировой порядок. Москва: АСТ, 2015. 512 с.
5. Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М., Чекаленко Л.Д. та ін. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
6. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2014. 243 с.

7. Самойлов О.Ф. Глобалізація як культурно-історичне явище (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). К.: КиМУ, 2015. 282 с.
8. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб.н.п. / За заг. ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 145 с.
9. Троян С.С. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози). Наукова редакція д.і.н., проф. С.С. Трояна. К., 2014. 189 с.

Тема 2. Інтеграційні процеси і проблеми безпеки в регіоні. Зміст Маастрихтської (1992 р.), Амстердамської (1997 р.), Ніццької (2001 р.) і Лісабонської (2007 р.) угод. Проблеми інтеграційних процесів. Чинник кризи 2008 р. Grexit і Brexit. Відцентрові тенденції в країнах Європи.

Угода НАФТА 1994 р. та її завдання. Структура організації. Остаточна відмова митних бар'єрів у 2008 року. Наслідки створення НАФТА. Проблема інтелектуальної власності на теренах Північної Америки.

Створення Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС) (грудень 1991 р.). Брюсельський саміт НАТО і програма «Партнерство заради миру» (1994 р.). «Дослідження про розширення НАТО» (1995 р.), Ініціатива Середземноморського діалогу (1995 р.). Мадридський саміт НАТО і його рішення (1997 р.). Саміт у Вашингтоні (1999 р.). Празький саміт 2002 р. і його рішення. Норфолкська програма 2003 р. Мюнхенська програма 2005 р. Нова стратегічна концепція Альянсу «Активна участь, сучасна оборона» (2010 р.). Лісабонський саміт 2010 р. Чиказький саміт і стратегія стримування агресії РФ. Варшавський саміт 2016 р. і його рішення.

Література до теми

1. Андріянова Н. М. Трансформація діяльності НАТО після закінчення "холодної війни". Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана

- Черняхівського. 2018. № 1. С. 113–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvdsd_2018_1_21
2. Европейский союз – ведущая интеграционная группировка мира. URL: <http://www.grandars.ru/student/mirovaya-ekonomika/es.html>
 3. Ковлер А. Европейская интеграция: впечатляющие результаты «федерализации» и обостряющиеся проблемы. Труды Института государства и права Российской академии наук. (Политика и политические науки). 2016. С. 35–60. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/evropeyskaya-integratsiya-vpechatlyayuschie-rezultaty-federalizatsii-i-obostryayuschiysya-problemy>
 4. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. 448 с.
 5. Кулиш Я. Актуальные проблемы интеграции стран Западной Европы. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/aktualnye-problemy-integratsii-stran-zapadnoy-evropy>
 6. Основные этапы Европейской интеграции после второй мировой войны. URL: http://www.ipolitics.ru/articles/exams/istoriia/osnovniie_etapii_evropejskoj_integratsii_posle_v.shtml
 7. Основные этапы развития интеграционных процессов в Европе. URL: <https://lawbook.online/evropeyskoe-pravo-uchebnik/osnovnyie-etapyi-razvitiya-integratsionnyih-58188.html>
 8. Тренин Д. Европейская безопасность от «лишь бы не было войны» до поиска нового равновесия. Москва, 2018. 30 с.
 9. Чекаленко Л. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: Навчальний посібник. М. А. Кулініч, Н. О. Татаренко, В. Г. Ціватий, за наук. ред. Л. Д. Чекаленко. К.: ДАУ, 2013. 628 с.

Тема 3. Зовнішня політика країн регіону. Еволюція зовнішньополітичного курсу США у ХХІ ст. Міжнародна політика урядів Канади. Велика Британія у системі міжнародних відносин. Зовнішньополітичний курс Франції. Основні

вектори міжнародної політики ФРН. Напрями зовнішньополітичних взаємин Італії.

Література до теми

1. Арзаканян М. Ц. История Франции: учебник для вузов. М. Ц. Арзаканян, А. В. Ревякин, П.Ю. Уваров. Москва: Дрофа, 2005. 474 с.
2. Атлангириев И. Динамика развития внешней политики Италии в конце XX – начале XXI вв. Диссертации по гуманитарным наукам. URL: <http://cheloveknauka.com/dinamika-razvitiya-vneshney-politiki-italii-v-kontse-xx-nachale-xxi-vv#ixzz5viTOad00>
3. Баверез Н. Падающая Франция. URL: http://www.globalaffairs.ru/book/n_3244
4. «Белая книга» об обороне и национальной безопасности Франции. URL: <http://stranovedenie.info/belaya-kniga-ob-oborone-i-nacionalno>
5. Битар К. Две навязчивые идеи Франции: Германия и упадок URL: http://www.inoforum.ru/inostrannaya_pressa/dve_navyazchivye_idei_francii_germaniy_a_i_upadok
6. Вдовиченко В. Взаємозв'язок атлантизму та європеїзму у зовнішній політиці Італії (1992-2001 рр.). Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2012. Вип. 21. С. 244–265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2012_21_16
7. Габро І. Особливості використання засобів та інструментів медіа-дипломатії в зовнішній політиці Великобританії та Німеччини. Міжнародні відносини. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124
8. Джуліані Ж. Д. Розчаровані європейці, або як Франція дивиться на кризу у Європі. Зовнішні справи: Суспільно-політичний журнал. 2013. № 6. С. 19.
9. Игнатченко И. Саркози примеряет треуголку Бонапарта URL: http://nvo.ng.ru/wars/2011-07-22/12_france.html
10. Италия в начале XXI века. Сборник статей по итогам конференции. (ИМЭМО РАН, 1 декабря 2014 года). Москва: ИМЭМО РАН. 154 с. URL: https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2015/2015_005.pdf

11. Італія у другій половині XX – на початку XXI ст. Всесвітня історія. Навчальний посібник. URL: https://pidruchniki.com/1577111540940/istoriya/italiya_drugiy_polovini_pochatku_xxi
12. Кіндратець О. М. Зміна ролі міжнародних організацій в умовах глобалізації. URL: <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/1839/1/politiolog.52.2003.88-97.pdf>
13. Копійка В. В. Великобританія у Європейському Союзі: очікування та наслідки. Науковий вісник Дипломатичної академії. 2001. Вип. 5. С. 169–176.
14. Косенко С. «Мягкая сила» как фактор культурной дипломатии Франции. Знание. Понимание. Умение. 2014. № 1. С. 114–125. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/myagkaya-sila-kak-faktor-kulturnoy-diplomatii-frantsii>
15. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія. Великобританія в європейських інтеграційних процесах. К.: ВПЦ “Київський університет”, 2003. 214 с.
16. Луценко А. В., Піскорська Г. А. «М’яка сила» в сучасній геополітиці. К., 2011. 216 с.
17. Малиновська Н. В. Зовнішньополітична стратегія Франції в багатопольному світі на зламі XX – XXI століття. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (22). 2014. С. 144–148. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/17095/1/20_Malynovska.pdf
18. Манжулина О. Основы эффективности. *Стратегия России*. № 3. 2006. URL: <http://sr.fondedin.ru/>
19. Матвеев В. М. Дипломатическая служба США. Москва: Междунар. отношения, 1987. 192 с.
20. Нагорнов В. А. «Мягкая сила» по-французски. Вестник международных организаций 2014. Т. 9. № 2. С. 167–189. URL: <https://iorj.hse.ru/2014-9-2/125048873.html>
21. Нори́на Д. Эволюция внешней политики Франции в XXI в. Екатеринбург, 2017. 129 с. URL: <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/5731/1/21Norina.pdf>

22. Обичкина Е. О. Франция на рубеже XX – XXI веков: кризис идентичности. Москва: МГИМО, 2003. 137 с.
23. Питухина М. Европейский вектор внешней политики Италии в конце XX – начале XXI века: проблемы и перспективы: диссертация ... кандидата политических наук: 23.00.04. С.-Петербург. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2008. 158 с.
URL: <http://www.dslib.net/glob-razvitie/evropejskij-vektor-vneshnej-politiki-italii-v-konce-xx-nachale-xxi-veka-problemy-i.html>
24. Погорська І. І. США: місія здійснима? Праксеологія творення глобального світу. Київ: Грамота, 2009.
25. Погорська І. І., Лакішик Д. М. Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства. *Проблеми міжнародних відносин*. К.: КиМУ, 2011. Вип. 2. С. 179–192.
26. Погорська І. І., Лакішик Д. М. Стратегічний старт нової американської адміністрації. *Зовнішні справи*. 2009. № 4. С. 13–16.
27. Подцероб А.Б. Барак Обама и политика США на Ближнем Востоке. *Институт ближнего Востока*. URL: www.iimes.ru/rus/stat/2009/28-06-09a.htm.
28. Резолюция 1973. Совет Безопасности ООН. 2011. URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/268/41/PDF/N1126841.pdf>
29. Розумюк В. Культурно-пропагандистський вимір сучасної зовнішньої політики США. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Львів: Львівський національний політехнічний інститут, 2006. Вип. 17. С. 28–33.
30. Садовенко А. П. Франция на пороzi XXI століття. К.: Товариство «Знання» УРСР, 1991. 48 с.
31. Севекіна О. На відміну від ідей інтеграції. Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку. *Політика і час*. 2002. №6. С. 12–19.
32. Сущенко Р. Зовнішня політика Франції: нові пріоритети, старі підходи (28.08.2015). *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sushchenko/2119019-zovnisna-politika-francii-novi-prioriteti-stari-pidhodi-28082015.html>

33. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць*. К.: ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.
34. Трофименко М. Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії. URL: https://www.researchgate.net/publication/325945595_Britanska_Rada_ak_instrument_publicnoi_diplomatii_Velikoi_Britanii
35. Трофименко М. Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2014. Серія Політологія і історія. Вип. 10. С. 123–133. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/484/1/trad_ta_publ_dyplomatiia.pdf
36. Уткин А. И. Американская стратегия для XXI века. М.: Логос, 2000.
37. Филимонов Г. «Мягкая сила» культурной дипломатии США. Москва: РУДН, 2010. С. 105.
38. Франция. В поисках новых путей. Москва: Издательство «Весь Мир», 2007 624 с.
39. Харитонов Е. «Мягкая сила» Великобритании: сравнительный анализ механизмов, инструментов и практик. URL: http://www.bfro.be/ru/mjagkaja-sila-velikobritanii-sravnitel-nyj-analiz-mehanizmov-instrumentov-i-praktik.html?cmp_id=142&news_id=22265
40. Цветкова Н. Публичная дипломатия США от мягкой силы к диалоговой пропаганде. *Международные процессы*. Том 13. № 3. С. 121–133. URL: <http://intertrends.ru/system/Doc/ArticlePdf/1248/A7xHW3zLY9.pdf>
41. Шевчук О.В. Зовнішньополітичні пріоритети адміністрації Б.Обами. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія, 2013. т. Т. 212. Вип. 200. С. 9–13.

42. Шергін С.О. Тихоокеанська стратегія Вашингтона: від Клінтона до Обами. *Дослідження світової політики*. 2011. Вип. 4 (57). С. 28–36.
43. Ширяев Б. А. Внешняя политика США. Принципы, механизмы, методы. *Санкт-Петербургский гос. ун-т. Кафедра международных отношений*. 2-е изд. Санкт-Петербург: Издательство С.-Петербургского ун-та, 2007. 442 с.
44. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. К.: Наук. світ, 2003. 227 с.
45. Cull N. The Future Of American Cultural Diplomacy. University of South California. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>
46. Discours de M. Jacques CHIRAC, Président de la République, devant le comité des Présidents de l'Assemblée parlementaire de l'UEO et les auditeurs de l'IHEDN. Palais de l'Elysée, 30 mai 2000. URL: http://www.jacqueschiracasso.fr/archiveselysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2000/mai/fi002626.html
47. Kiehl W. (ed.). America's Dialogue with the World. Washington DC: Public Diplomacy Council. 2006. URL: <http://www.nyu.edu/>
48. Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress. March 30, 2011. URL: <http://fas.org/sgp/crs/natsec/R41725.pdf>
49. Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs. U.S. Department of State. Режим доступу: <http://www.state.gov/>
50. What is Public Diplomacy? The USC Center on Public Diplomacy. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>

Тема 4. Україна та держави Північноатлантичної цивілізації: сучасний стан взаємин і перспективи співпраці. Вступ до Ради північноатлантичного співробітництва (1991 р.) і долучення до програми «Партнерство заради миру» (1994 р.). Підписання Хартії про особливе партнерство (1997 р.). Взаємини з НАТО за часів президенства В. Ющенка. Курс на позаблоковий статус за президенства В. Януковича. Взаємини з НАТО в умовах протистояння з РФ.

Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» (1993 р.). Постанова Верховної Ради України з приводу рекомендацій парламентських слухань про співробітництво України та ЄС (2002 р.). Заява Верховної Ради України з приводу підготовки до початку переговорів щодо нової угоди між Україною та ЄС (2007 р.). Союз для Середземномор'я (2008 р.). Східне партнерство (2009 р.). Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2010 р.). Постанова Верховної Ради України з приводу рекомендацій парламентських слухань про стан та перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС та Митним союзом (2011 р.).

Наслідки Революції гідності для зовнішньополітичного курсу України. Постанова Верховної Ради «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі» (2014 р.). Угода про асоціацію між Україною та ЄС та її реалізація. Стратегія національної безпеки України 2015 р. Ініціативи ЄС щодо запобіганню агресії РФ проти України.

Література до теми

1. Анрос Є. І., Шалашенко Г. І., Загороднюк В. П. Антропокультурні чинники європейського вибору України. К. : Наукова думка, 2014. 303 с.
2. Відносини Україна-ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations>
3. Голопатюк Л. С. та ін. Міжнародні відносини і зовнішня політика України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: НУОУ, 2013. 377 с.
4. Глобальні трансформаційні процеси в країнах світової периферії (регіон Субсахарської Африки): виклики та можливості для України: матеріали міжнар. наук. конф. – Вид. укр. та англ. мов.: доповн. та уточ. / від. наук. ред. О.І. Лукаш; НАН України, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К., 2017. 240 с.
5. Дрьомов С.В. Інститут громадянства як регулятор впливу на стан забезпечення національної безпеки України: аналіт. доп. К.: НІСД, 2017. 52 с.

6. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003). Відп. Ред. С. В. Віднянський. К.: Генеза, 2004. 616 с.
7. Кудряченко А. І., Метельова Т. О., Солошенко В. В. Європейська і світова практика досягнення консенсусу та національної єдності: алгоритм для України. Аналітична доповідь. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 82 с.
8. Марчук Є. На шляху до НАТО. К.: Київ – Париж – Дакар, 2016. 608 с.
9. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України. К.: НАОУ, 2005. 403 с.
10. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України / За заг. ред. С. Шергіна і В. Космини. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. 412 с.
11. Парахонський Б. О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. К. : НІСД, 2015. 100 с.
12. Парахонський Б. О., Яворська Г. М., Резнікова О. О. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози національній безпеці України. К.: НІСД, 2013. 56 с.
13. Попович М. Вимір раціональності як чинник європейської інтеграції України / М. Попович; [відп. ред. М. Попович] / Нац. акад. наук України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди. К.: Наукова думка, 2014. 291 с.
14. Проблеми ядерної безпеки сучасного світу і України / За ред. Кудряченко А. І. К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 140 с.
15. Отношения ЕС-Украина в фактах и цифрах. URL: <https://www.euneighbours.eu/ru/east/stay-informed/publications/otnosheniya-es-ukraina-v-faktakh-i-cifrakh>
16. Отношения ЕС-Украина. Справочный материал. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/47943/node/47943_ru
17. Розвиток особливого партнерства України з НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ua/ukraine-nato/cooperation>

18. Сардачук П.С., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець XX – поч. XXI століття): Навчальний посібник. К.: Вид-во Європейського університету, 2005. 328 с.
19. Сивак О., Черник П. Новітні українсько-американські відносини. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Вип. 22. 2010. С. 87–93.
20. Україна і ЄС у 2018 році: старий підхід більше не діятиме. URL: <https://www.dw.com/uk/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D1%96-%D1%94%D1%81-%D1%83-2018-%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D1%96%D0%B4-%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%88%D0%B5-%D0%BD%D0%B5-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B5/a-41908955>
21. Україна наблизилась до ЄС, але їй ще далеко до членства – Carnegie Europe. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/ukrayina-yees-chlenstvo/4271108.html>
22. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і практичний аспекти: Монографія / За ред. Ф.М. Рудича. К.: МАУП, 2002. 488 с.
23. Яковенко Н.Л., Халаджи В.В. Європейська політика сусідства: роль та місце України: монографія. К.: Науковий світ, 2012. 218 с.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лек.	с. з.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Країни Західної Європи та Північної Америки у світовій системі міжнародних відносин	12	2	0	0	0	10
Тема 2. Інтеграційні	22	2	0	0	0	20

процеси і проблеми безпеки в регіоні						
Тема 3. Зовнішня політика країн регіону	34	4	10	0	0	20
Тема 4. Україна та держави Північноатлантичної цивілізації: економічна і політична співпраця	22	2	0	0	0	20
Усього годин	90	10	10	0	0	70

4. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зовнішня політика США. 1. Зовнішньополітична стратегія США в умовах глобального домінування. 2. Методи зовнішньої політики США. 3. Порівняльний аналіз зовнішнього курсу адміністрації Б. Обами і Д. Трампа.	2
2	Міжнародна політика Великої Британії. 1. Зовнішньополітичний курс Лондону за правління уряду Е. Блера. 2. Основні напрями міжнародної політики кабінетів Г. Брауна і Д. Кемерона. 3. Стратегії розвитку британської зовнішньої політики за правління урядів Т. Мей і Б. Джонсона.	2
3	Зовнішня політика Франції. 1. Основні напрями зовнішньої політики Парижу за президенства Н. Саркозі. 2. Міжнародний курс Парижу за президенства Ф. Олланда. 3. Порівняльний аналіз зовнішнього курсу Франції за правління Ф. Олланда і Е. Макрона.	2
4	Зовнішньополітичний курс ФРН. 1. Основні вектори зовнішньої політики ФРН. 2. Партнерство в рамках НАТО і ЄС. 3. Взаємини ФРН з США	2
5	Зовнішня політика Італії. 1. Зовнішня політика Італії у рамках ЄС і Ради Європи. 2. Середземномор'я як пріоритетний напрям	2

	регіональної політики Італії. 3. Взаємовідносини Риму з США, РФ і азійськими країнами.	
Усього годин		10

Тема. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки

Заняття 1. Зовнішня політика США.

1. Зовнішньополітична стратегія США в умовах глобального домінування.
2. Методи зовнішньої політики США.
3. Порівняльний аналіз зовнішнього курсу адміністрації Б. Обама і Д. Трампа.

Рекомендована література

1. Луценко А. В., Піскорська Г. А. «М'яка сила» в сучасній геополітиці. К., 2011. 216 с.
2. Манжулина О. Основы эффективности. *Стратегия России*. № 3. 2006.
URL: <http://sr.fondedin.ru/>
3. Матвеев В. М. Дипломатическая служба США. Москва: Междунар. отношения, 1987. 192 с.
4. Погорська І. І. США: місія здійснима? Праксеологія творення глобального світу. Київ: Грамота, 2009.
5. Розумюк В. Культурно-пропагандистський вимір сучасної зовнішньої політики США. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Львів: Львівський національний політехнічний інститут, 2006. Вип. 17. С. 28–33.
6. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць. К.: ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.
7. Уткин А. И. Американская стратегия для XXI века. М.: Логос, 2000.

8. Филимонов Г. «Мягкая сила» культурной дипломатии США. Москва: РУДН, 2010. С. 105.
9. Цветкова Н. Публичная дипломатия США от мягкой силы к диалоговой пропаганде. *Международные процессы*. Том 13. № 3. С. 121–133. URL: <http://intertrends.ru/system/Doc/ArticlePdf/1248/A7xHW3zLY9.pdf>
10. Ширяев Б. А. Внешняя политика США. Принципы, механизмы, методы. *Санкт-Петербургский гос. ун-т. Кафедра международных отношений*. 2-е изд. Санкт-Петербург: Издательство С.-Петербургского ун-та, 2007. 442 с.
11. Cull N. The Future Of American Cultural Diplomacy. University of South California. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>
12. Kiehl W. (ed.). America's Dialogue with the World. Washington DC: Public Diplomacy Council. 2006. URL: <http://www.nyu.edu/>
13. Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs. U.S. Department of State. Режим доступу: <http://www.state.gov/>
14. What is Public Diplomacy? The USC Center on Public Diplomacy. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>

Заняття 2. Міжнародна політика Великої Британії.

1. Зовнішньополітичний курс Лондону за правління уряду Е. Блера.
2. Основні напрями міжнародної політики кабінетів Г. Брауна і Д. Кемерона.
3. Стратегії розвитку британської зовнішньої політики за правління урядів Т. Мей і Б. Джонсона.

Рекомендована література

1. Габро І. Особливості використання засобів та інструментів медіа-дипломатії в зовнішній політиці Великобританії та Німеччини. *Міжнародні відносини*. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124
2. Консерваторы и Brexit с ними: что ждет старейшую партию Британии. *Европейская правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2019/07/15/7098269/>

3. Копійка В. В. Великобританія у Європейському Союзі: очікування та наслідки. *Науковий вісник Дипломатичної академії*. 2001. Вип. 5. С. 169–176.
4. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія. Великобританія в європейських інтеграційних процесах. К.: ВПЦ “Київський університет”, 2003. 214 с.
4. Трофименко М. Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії. URL: https://www.researchgate.net/publication/325945595_Britanska_Rada_ak_instrument_publicnoi_diplomatii_Velikoi_Britanii
5. Трофименко М. Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії. Вісник Маріупольського державного університету. 2014. Серія Політологія і історія. Вип. 10. С. 123–133. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/484/1/trad_ta_publ_dyplomatiia.pdf
6. Харитонов Е. «Мягкая сила» Великобритании: сравнительный анализ механизмов, инструментов и практик. URL: http://www.bfro.be/ru/mjagkaja-sila-velikobritanii-sravnitel-nyj-analiz-mehanizmov-instrumentov-i-praktik.html?cmp_id=142&news_id=22265
7. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. К.: Наук. світ, 2003. 227 с.

Заняття 3. Зовнішня політика Франції.

1. Основні напрями зовнішньої політики Парижу за президенства Н. Саркозі.
2. Міжнародний курс Парижу за президенства Ф. Олланда.
3. Порівняльний аналіз зовнішнього курсу Франції за правління Ф. Олланда і Е. Макрона.

Рекомендована література

1. Арзаканян М. Ц. История Франции: учебник для вузов. М. Ц. Арзаканян, А. В. Ревякин, П.Ю. Уваров. Москва: Дрофа, 2005. 474 с.

2. Баверез Н. Падающая Франция. URL: http://www.globalaffairs.ru/book/n_3244
3. «Белая книга» об обороне и национальной безопасности Франции. URL: <http://stranovedenie.info/belaya-kniga-ob-oborone-i-nacionalno>
4. Битар К. Две навязчивые идеи Франции: Германия и упадок URL: http://www.inoforum.ru/inostrannaya_pressa/dve_navyazchivye_idei_francii_germaniy_a_i_upadok
5. Джуліані Ж. Д. Розчаровані європейці, або як Франція дивиться на кризу у Європі. *Зовнішні справи: Суспільно-політичний журнал*. 2013. № 6. С. 19.
6. Игнатченко И. Саркози примеряет треуголку Бонапарта URL: http://nvo.ng.ru/wars/2011-07-22/12_france.html
7. Кіндратець О. М. Зміна ролі міжнародних організацій в умовах глобалізації. URL: <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/1839/1/politiolog.52.2003.88-97.pdf>
8. Косенко С. «Мягкая сила» как фактор культурной дипломатии Франции. *Знание. Понимание. Умение*. 2014. № 1. С. 114–125. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/myagkaya-sila-kak-faktor-kulturnoy-diplomatii-frantsii>
9. Малиновська Н. В. Зовнішньополітична стратегія Франції в багатопольному світі на зламі XX – XXI століття. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 2 (22). 2014. С. 144–148. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/17095/1/20_Malynovska.pdf
10. Нагорнов В. А. «Мягкая сила» по-французски. *Вестник международных организаций* 2014. Т. 9. № 2. С. 167–189. URL: <https://iorj.hse.ru/2014-9-2/125048873.html>
11. Обичкина Е. О. Франция на рубеже XX – XXI веков: кризис идентичности. Москва: МГИМО, 2003. 137 с.
12. Резолюция 1973 (2011) Совет Безопасности ООН. URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/268/41/PDF/N1126841.pdf>
13. Садовенко А. П. Франція на порозі XXI століття. К.: Товариство «Знання» УРСР, 1991. 48 с.

14. Сєвєкіна О. На відміну від ідей інтеграції. Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку. Політика і час. 2002. №6. С. 12–19.
15. Сущенко Р. Зовнішня політика Франції: нові пріоритети, старі підходи (28.08.2015). *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sushchenko/2119019-zovnisna-politika-francii-novi-prioriteti-stari-pidhodi-28082015.html>
16. Франция. В поисках новых путей. Москва: Издательство «Весь Мир», 2007 624 с.
17. Discours de M. Jacques CHIRAC, Président de la République, devant le comité des Présidents de l'Assemblée parlementaire de l'UEO et les auditeurs de l'IHEDN. Palais de l'Elysée, 30 mai 2000. URL: http://www.jacqueschiracasso.fr/archiveselysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2000/mai/fi002626.html
18. Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress. March 30, 2011. URL: <http://fas.org/sgp/crs/natsec/R41725.pdf>

Заняття 4. Зовнішньополітичний курс ФРН.

1. Основні вектори зовнішньої політики ФРН.
2. Партнерство в рамках НАТО і ЄС.
3. Взаємини ФРН з США

Рекомендована література

1. Аяпергенов Р. К. Основные направления во внешней политике Германии в XXI веке. Вестник КрасГАУ. 2013. №8. С. 244–248. URL: <file:///C:/Users/7/Downloads/osnovnye-napravleniya-vo-vneshney-politike-germanii-v-xxi-veke.pdf>
2. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці. К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський ун-т”, 2004.

3. Мартинов А. Зовнішня політика ФРН за часів другої "великої коаліції": основні напрями і результати (2005–2009 рр.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. 2014. Вип. 23. С. 192–209. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=IDP=&S21STR=Mzu_2014_23_13
4. Мартинов А. Ю. Українсько-німецькі відносини на межі XXI століття: попередні підсумки і перспективи. Київ, 2002. С. 237–238.
5. Німеччина у другій половині XX – на початку XXI ст. Всесвітня історія. Навчальний посібник. URL: https://pidruchniki.com/1410082140773/istoriya/vsesvitnya_istoriya
6. Райнер Лінднер: “Ми активно агітуватимемо за підписання угоди про асоціацію”. *Голос України*. 10 жовтня 2013. №189 (5689).
7. Хімяк О. ФРН у міжнародній системі: динаміка зміни зовнішньої політики (друга половина XX – початок XXI століття). URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21126/1/28-159-165.pdf>
8. Шевчук А. Політичний вимір українсько-німецьких відносин на початку XXI ст. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2019/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B2%D0%B8%D0%BC%D1%96%D1%80-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE-%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA/>

Заняття 5. Зовнішня політика Італії.

1. Зовнішня політика Італії у рамках ЄС і Ради Європи.
2. Середземномор'я як пріоритетний напрям регіональної політики Італії.
3. Взаємовідносини Риму з США, РФ і азійськими країнами.

Рекомендована література

1. Атлангириев И. Динамика развития внешней политики Италии в конце XX – начале XXI вв. Диссертации по гуманитарным наукам. URL:

<http://cheloveknauka.com/dinamika-razvitiya-vneshney-politiki-italii-v-kontse-xx-nachale-xxi-vv#ixzz5viTOad00>

2. Вдовиченко В. Взаємозв'язок атлантизму та європеїзму у зовнішній політиці Італії (1992-2001 рр.). Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2012. Вип. 21. С. 244–265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2012_21_16

3. Італія у другій половині XX – на початку XXI ст. Всесвітня історія. Навчальний посібник. URL: https://pidruchniki.com/1577111540940/istoriya/italiya_drugiy_polovini_pochatku_xxi

4. Италия в начале XXI века. Сборник статей по итогам конференции. (ИМЭМО РАН, 1 декабря 2014 года). Москва: ИМЭМО РАН. 154 с. URL: https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2015/2015_005.pdf

5. Питухина М. Европейский вектор внешней политики Италии в конце XX – начале XXI века: проблемы и перспективы: диссертация ... кандидата политических наук: 23.00.04. С.-Петербург. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2008. 158 с. URL: <http://www.dslib.net/glob-razvitie/evropejskij-vektor-vneshnej-politiki-italii-v-konce-xx-nachale-xxi-veka-problemy-i.html>

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види та зміст роботи	Кількість годин
1	Вивчення літератури з теми «Країни Західної Європи та Північної Америки у світовій системі міжнародних відносин»	10
2	Вивчення літератури з теми «Інтеграційні процеси і проблеми безпеки в регіоні»	20
3	Вивчення літератури з теми «Зовнішня політика країн регіону»	20
4	Вивчення літератури з теми «Україна та держави Північноатлантичної цивілізації: економічна і політична співпраця»	20
Разом		70

6. Індивідуальні завдання не передбачені планом

7. Методи контролю

1. Участь у семінарських заняттях. Усна відповідь на представлені у програмі питання. Максимальна сума балів, яку може отримати студент за підсумками семінарських занять – 60 балів, 12 – за кожне. Бали нараховуються за активну участь в обговоренні представлених питань, дискусію, відповіді на основні і додаткові запитання.
2. Підсумковий дворівневий контроль. Письмова відповідь на представлені у програмі питання. Максимальна кількість балів, які може одержати студент – 40.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залік	Сумма	
Поточний контроль самостійної роботи на семінарських заняттях				Разом			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	60	40	100
12	12	12	12	12			

T1, T2 ... T5 – теми семінарських занять.

Критерії оцінювання

Семінарські заняття

Оцінка 55–60 балів передбачає повне і впевнене засвоєння матеріалу, знання основних джерел і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

40–54 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

1–39 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв’язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал курсу.

Залікова робота

Оцінка 35–40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основної і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

30–34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

20–29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «В», за наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

10–19 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

1–9 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «D», а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої системи оцінювання	для дворівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно	

70 – 89	добре	зараховано
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Макаренко Є. А., Погорська І. І., Рижков М. М. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
3. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози) / За ред. Троян С.С. К., 2014.189 с.
5. Макаренко Є. А., Погорська І. І., Рижков М. М., Чекаленко Л. Д. та ін. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
6. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2014. 243 с.
7. Самойлов О.Ф. Глобалізація як культурно-історичне явище (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). К.: КиМУ, 2015. 282 с.
8. Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: зб.н.п. / За заг. ред. к.і.н., доц. С.В. Толстова. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 145 с.
9. Троян С. С. Зовнішня політика у постбіполярному світі (Аналіз. Проблеми. Прогнози). К., 2014.189 с.

Допоміжна література

1. Андріянова Н. М. Трансформація діяльності НАТО після закінчення "холодної війни". Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2018. № 1. С. 113–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvdsd_2018_1_21
2. Арзаканян М. Ц. История Франции: учебник для вузов. М. Ц. Арзаканян, А. В. Ревякин, П. Ю. Уваров. Москва: Дрофа, 2005. 474 с.

3. Атлангириев И. Динамика развития внешней политики Италии в конце XX – начале XXI вв. Диссертации по гуманитарным наукам. URL: <http://cheloveknauka.com/dinamika-razvitiya-vneshney-politiki-italii-v-kontse-xx-nachale-xxi-vv#ixzz5viTOad00>
4. Баверез Н. Падающая Франция. URL: http://www.globalaffairs.ru/book/n_3244
5. «Белая книга» об обороне и національно безпеки Франції. URL: <http://stranovedenie.info/belaya-kniga-ob-oborone-i-nacionalno>
6. Битар К. Две навязчивые идеи Франции: Германия и упадок URL: http://www.inoforum.ru/inostrannaya_pressa/dve_navyazchivye_idei_francii_germaniya_i_upadok
7. Вдовиченко В. Взаємозв'язок атлантизму та європеїзму у зовнішній політиці Італії (1992-2001 рр.). Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2012. Вип. 21. С. 244–265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mzu_2012_21_16
8. Габро І. Особливості використання засобів та інструментів медіа-дипломатії в зовнішній політиці Великобританії та Німеччини. Міжнародні відносини. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3124
9. Джуліані Ж. Д. Розчаровані європейці, або як Франція дивиться на кризу у Європі. Зовнішні справи: Суспільно-політичний журнал. 2013. № 6. С. 19.
10. Европейский союз – ведущая интеграционная группировка мира. URL: <http://www.grandars.ru/student/mirovaya-ekonomika/es.html>
11. Игнатченко И. Саркози примеряет треуголку Бонапарта URL: http://nvo.ng.ru/wars/2011-07-22/12_france.html
12. Италия в начале XXI века. Сборник статей по итогам конференции. (ИМЭМО РАН, 1 декабря 2014 года). Москва: ИМЭМО РАН. 154 с. URL: https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2015/2015_005.pdf
13. Італія у другій половині XX – на початку XXI ст. Всесвітня історія. Навчальний посібник. URL: https://pidruchniki.com/1577111540940/istoriya/italiya_drugiy_plovini_pochatku_xxi
14. Кіндратець О. М. Зміна ролі міжнародних організацій в умовах глобалізації. URL: <http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/1839/1/politiolog.52.2003.88-97.pdf>

15. Ковлер А. Европейская интеграция: впечатляющие результаты «федерализации» и обостряющиеся проблемы. Труды Института государства и права Российской академии наук. (Политика и политические науки). 2016. С. 35–60. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/evropeyskaya-integratsiya-vpechatlyayuschie-rezultaty-federalizatsii-i-obostryayuschie-problemy>
16. Копійка В. В. Великобританія у Європейському Союзі: очікування та наслідки. Науковий вісник Дипломатичної академії. 2001. Вип. 5. С. 169–176.
17. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. 448 с.
18. Косенко С. «Мягкая сила» как фактор культурной дипломатии Франции. Знание. Понимание. Умение. 2014. № 1. С. 114–125. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/myagkaya-sila-kak-faktor-kulturnoy-diplomatii-frantsii>
19. Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія. Великобританія в європейських інтеграційних процесах. К.: ВПЦ “Київський університет”, 2003. 214 с.
20. Кулиш Я. Актуальные проблемы интеграции стран Западной Европы. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/aktualnye-problemy-integratsii-stran-zapadnoy-evropy>
21. Луценко А. В., Піскорська Г. А. «М’яка сила» в сучасній геополітиці. К., 2011. 216 с.
22. Малиновська Н. В. Зовнішньополітична стратегія Франції в багатопольному світі на зламі XX – XXI століття. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (22). 2014. С. 144–148. URL: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/17095/1/20_Malynovska.pdf
23. Манжулина О. Основы эффективности. Стратегия России. № 3. 2006. URL: <http://sr.fondedin.ru/>
24. Матвеев В. М. Дипломатическая служба США. Москва: Междунар. отношения, 1987. 192 с.
25. Нагорнов В. А. «Мягкая сила» по-французски. Вестник международных организаций 2014. Т. 9. № 2. С. 167–189. URL: <https://iorj.hse.ru/2014-9-2/125048873.html>

26. Норуна Д. Эволюция внешней политики Франции в XXI в. Екатеринбург, 2017. 129 с. URL: <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/5731/1/21Norina.pdf>
27. Обичкина Е. О. Франция на рубеже XX – XXI веков: кризис идентичности. Москва: МГИМО, 2003. 137 с.
28. Основные этапы Европейской интеграции после второй мировой войны. URL: http://www.ipolitics.ru/articles/exams/istoriia/osnovniie_etapii_evropejskoj_integratsii_posle_v.shtml
29. Основные этапы развития интеграционных процессов в Европе. URL: <https://lawbook.online/evropeyskoe-pravo-uchebnik/osnovnyie-etapyi-razvitiya-integratsionnyih-58188.html>
30. Питухина М. Европейский вектор внешней политики Италии в конце XX – начале XXI века: проблемы и перспективы: диссертация ... кандидата политических наук: 23.00.04. С.-Петербург. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2008. 158 с. URL: <http://www.dslib.net/glob-razvitie/evropejskij-vektor-vneshnej-politiki-italii-v-konce-xx-nachale-xxi-veka-problemy-i.html>
31. Погорська І. І. США: місія здійснювати? Праксеологія творення глобального світу. Київ: Грамота, 2009.
32. Погорська І. І., Лакішик Д. М. Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства. Проблеми міжнародних відносин. К.: КиМУ, 2011. Вип. 2. С. 179–192.
33. Погорська І. І., Лакішик Д. М. Стратегічний старт нової американської адміністрації. Зовнішні справи. 2009. № 4. С. 13–16.
34. Подцероб А.Б. Барак Обама и политика США на Ближнем Востоке. Институт ближнего Востока. URL: www.iimes.ru/rus/stat/2009/28-06-09a.htm.
35. Резолюция 1973. Совет Безопасности ООН. 2011. URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/268/41/PDF/N1126841.pdf>
36. Розумюк В. Культурно-пропагандистський вимір сучасної зовнішньої політики США. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Львів: Львівський національний політехнічний інститут, 2006. Вип. 17. С. 28–33.

37. Садовенко А. П. Франція на порозі XXI століття. К.: Товариство «Знання» УРСР, 1991. 48 с.
38. Сєвекіна О. На відміну від ідей інтеграції. Президентські вибори у Франції як референдум для Європейського Союзу щодо його подальшого розвитку. Політика і час. 2002. №6. С. 12–19.
39. Сущенко Р. Зовнішня політика Франції: нові пріоритети, старі підходи (28.08.2015). Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sushchenko/2119019-zovnisna-politika-francii-novi-prioriteti-stari-pidhodi-28082015.html>
40. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць. К.: ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.
41. Тренин Д. Европейская безопасность от «лишь бы не было войны» до поиска нового равновесия. Москва, 2018. 30 с.
42. Трофименко М. Британська Рада як інструмент публічної дипломатії Великої Британії. URL: https://www.researchgate.net/publication/325945595_Britanska_Rada_ak_instrument_publicnoi_diplomatii_Velikoi_Britanii
43. Трофименко М. Традиційна та публічна дипломатія Великої Британії. Вісник Маріупольського державного університету. 2014. Серія Політологія і історія. Вип. 10. С. 123–133. URL: http://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/484/1/trad_ta_publicnaya_diplomatia.pdf
44. Уткин А. И. Американская стратегия для XXI века. М.: Логос, 2000.
45. Филимонов Г. «Мягкая сила» культурной дипломатии США. Москва: РУДН, 2010. С. 105.
46. Франция. В поисках новых путей. Москва: Издательство «Весь Мир», 2007 624 с.
47. Харитонов Е. «Мягкая сила» Великобритании: сравнительный анализ механизмов, инструментов и практик. URL: <http://www.bfro.be/ru/mjagkaja-sila->

velikobritanii-sravnitel-nyj-analiz-mehanizmov-instrumentov-i-praktik.html?cmp_id=142&news_id=22265

48. Цветкова Н. Публичная дипломатия США от мягкой силы к диалоговой пропаганде. Международные процессы. Том 13. № 3. С. 121–133. URL: <http://intertrends.ru/system/Doc/ArticlePdf/1248/A7xHW3zLY9.pdf>

49. Чекаленко Л. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: Навчальний посібник. М. А. Кулініч, Н. О. Татаренко, В. Г. Циватий, за наук. ред. Л. Д. Чекаленко. К.: ДАУ, 2013. 628 с.

50. Шевчук О.В. Зовнішньополітичні пріоритети адміністрації Б.Обами. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія, 2013. т. Т. 212. Вип. 200. С. 9–13.

51. Шергін С.О. Тихоокеанська стратегія Вашингтона: від Клінтона до Обами. Дослідження світової політики. 2011. Вип. 4 (57). С. 28–36.

52. Ширяев Б. А. Внешняя политика США. Принципы, механизмы, методы. Санкт-Петербургский гос. ун-т. Кафедра международных отношений. 2-е изд. Санкт-Петербург: Издательство С.-Петербургского ун-та, 2007. 442 с.

53. Яковенко Н. Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. К.: Наук. світ, 2003. 227 с.

54. Cull N. The Future Of American Cultural Diplomacy. University of South California. URL: <http://uscpublicdiplomacy.org/>

55. Discours de M. Jacques CHIRAC, Président de la République, devant le comité des Présidents de l'Assemblée parlementaire de l'UEO et les auditeurs de l'IHEDN. Palais de l'Elysée, 30 mai 2000. URL: http://www.jacqueschiracasso.fr/archiveselysee.fr/elysee/elysee.fr/francais/interventions/discours_et_declarations/2000/mai/fi002626.html

56. Kiehl W. (ed.). America's Dialogue with the World. Washington DC: Public Diplomacy Council. 2006. URL: <http://www.nyu.edu/>

57. Operation Odyssey Dawn (Libya): Background and Issues for Congress. March 30, 2011. URL: <http://fas.org/sgp/crs/natsec/R41725.pdf>

58. Under Secretary for Public Diplomacy and Public Affairs. U.S. Department of State.
Режим доступу: <http://www.state.gov/>

59. What is Public Diplomacy? The USC Center on Public Diplomacy. URL:
<http://uscpublicdiplomacy.org/>

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Організація північноатлантичного договору. URL:
<https://www.nato.int/cps/uk/natohq/index.htm>
2. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua>
3. European Union Portal. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Portal:European_Union
4. European Union. URL: <https://europa.eu/>
5. NAFTA.now.org. URL: <http://www.naftanow.org/>

Питання до заліку

1. Розпад СРСР і формування нової системи міжнародних відносин.
2. Зміст Лісабонської угоди (2007 р.).
3. Чинник кризи 2008 р. у інтеграційних процесах.
4. Передумови і причини Grexit і Brexit.
5. Угода НАФТА 1994 р. та її завдання.
6. Структура організації НАФТА.
7. Наслідки створення НАФТА.
8. Створення Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС) у 1991 р.
Мюнхенська програма 2005 р.
9. Нова стратегічна концепція Альянсу «Активна участь, сучасна оборона»
(2010 р.). Лісабонський саміт НАТО 2010 р. і його рішення.
10. Чиказький саміт НАТО і стратегія стримування агресії РФ.
11. Варшавський саміт 2016 р. і його рішення.
12. Еволюція зовнішньополітичного курсу США у ХХІ ст.

13. Міжнародна політика урядів Канади.
14. Велика Британія у системі міжнародних відносин.
15. Зовнішньополітичний курс Франції.
16. Основні вектори міжнародної політики ФРН.
17. Напрями зовнішньополітичних взаємин Італії.
18. Вступ України до Ради північноатлантичного співробітництва (1991 р.) і долучення до програми «Партнерство заради миру» (1994 р.).
19. Підписання Хартії про особливе партнерство (1997 р.).
20. Взаємини з НАТО за часів президенства В. Ющенка.
21. Курс України на позаблоковий статус за президенства В. Януковича.
22. Взаємини України з НАТО в умовах протистояння з РФ.
23. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» (1993 р.).
24. Наслідки Революції гідності для зовнішньополітичного курсу України.
25. Постанова Верховної Ради «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі» (2014 р.).
26. Угода про асоціацію між Україною та ЄС та її реалізація.
27. Стратегія національної безпеки України 2015 р.
28. Ініціативи ЄС щодо запобіганню агресії РФ проти України.